16.2.2026

Eduskunta, Maa- ja metsätalousvaliokunta
S-posti: mmv@eduskunta.fi

Valtiovarainministeriön kirjallinen asiantuntijalausunto (U 70/2025 vp)

Maa- ja metsätalousvaliokunta on pyytänyt valtiovarainministeriön kirjallista asiantuntijalausuntoa asiassa U 70/2025 vp valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksista Euroopan aluekehitysrahaston, mukaan lukien Euroopan alueellinen yhteistyö (Interreg), koheesiorahaston ja Euroopan sosiaalirahaston perustamisesta osana kansallista ja alueellista kumppanuussuunnitelmaa sekä aluekehityksen ja laadukkaisiin työpaikkoihin, osaamiseen ja sosiaaliseen osallisuuteen vuosiksi 2028–2034 myönnettävän unionin täytäntöönpanoedellytyksistä (koheesiopolitiikan asetusehdotukset 2028–2034).

Valtiovarainministeriö katsoo, että valtioneuvoston kirjelmässä U 70/2025 vp esitetyt valtioneuvoston kannat ovat olennaisia ja hyvin perusteltuja.

Valtiovarainministeriö toteaa, että komission ehdotus kaikkiaan vuosien 2028–2034 rahoituskehykseksi olisi rahoitustasoltaan noin 1 893 miljardia euroa. Tämä olisi nykyiseen vuosien 2021-2027 rahoituskehykseen verrattuna noin 580 miljardia euroa suurempi, kun nykyisen kauden vertailukelpoinen kokonaistaso on noin 1 312 miljardia euroa.

Komission esitys jakautuu eri politiikkaprioriteetteihin siten, että otsake 1 kattaa taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden, maatalouden ja maaseudun, kalatalouden ja merielinkeinot, vaurauden ja turvallisuuden. Käytännössä otsakkeessa olisi jäsenmaille suoraan kohdentuvaa rahoitusta muun muassa maatalouspolitiikan, alue- ja rakennepolitiikan sekä rajaturvallisuuden, muuttoliikkeen ja sisäisen turvallisuuden rahoituksen osalta. Komissio esittää ennalta jäsenvaltioille kohdennettujen määrärahojen ryhmittelyä yhteen rahastoon, kumppanuusrahastoon (NRP). Otsakkeen 1 koko olisi kaikkiaan noin 946 miljardia euroa, josta ennakkoallokaatioiden mukaisesti jäsenvaltioiden kumppanuusrahaston suunnitelmiin kohdennettaisiin noin 698 miljardia euroa.

Valtiovarainministeriö nostaa esiin, että U70/2025 - kirjelmässä esitellyt koheesiopolitiikan asetusehdotukset vuosille 2028-2034 pantaisiin täytäntöön osana NRP-asetusehdotuksen mukaista kansallisen ja alueellisen suunnitelman kokonaisuutta. Valtiovarainministeriölle keskeiset rahoituskysymykset ja taloudelliset vaikutukset olisivat myöskin osa NRP-asetusta eikä niistä suoraan säädetä komission ehdotuksissa Euroopan aluekehitysrahaston, koheesiorahaston ja Euroopan sosiaalirahaston perustamisesta.

Komission julkaiseman jäsenvaltiokohtaisen rahoitusallokaation mukaan Suomen NRP-suunnitelmien mukainen kokonaissaanto olisi vuoden 2025 hinnoin noin 8,6 mrd. euroa, josta kohdennettaisiin 6,9

mrd. euroa yleisallokaationa ja noin 1,4 miljardia euroa rajaturvallisuuden, muuttoliikkeen ja sisäisen turvallisuuden rahastoihin. Yleisallokaation osuuden muodostaisivat noin 4,3 miljardin euron korvamerkitty kohdennus maatalouden tulotukeen ja kalastukseen, minkä jälkeen jäisi noin 2,6 miljardin euron osuus muihin kansallisen suunnitelman mukaisiin kohteisiin, sisältäen nykyisen kauden alue- ja rakennepolitiikan tuen.

Nämä komission ennakkoallokaatioehdotukset merkitsisivät yleisallokaation osalta eli pääasiassa maatalouden ja alue- ja rakennepolitiikan osalta vähennyksiä yhteensä noin 1,2–1,3 miljardia euroa ja vastaavasti lisäyksiä muuttoliike, rajaturvallisuus ja sisäasioiden rahastojen osalta noin miljardi euroa. Suomen saantojen kannalta merkittäviä ovat myös otsakkeen 2 ohjelmat, joiden saanto jaetaan jäsenmaille avoimen kilpailun periaatteella komission hallinnoimien rahoitushakujen kautta, kuten Horisontti Eurooppa tai Euroopan kilpailukykyrahasto. Komissio ehdottaa merkittäviä lisäyksiä otsakkeen 2 ohjelmiin, minkä voidaan arvioida kasvattavan myös Suomen saantoja näillä sektoreilla verrattuna nykyiseen rahoituskehykseen. Saanto-osuuksien suuruus määräytyy sektorikohtaisissa asetuksissa määriteltyjen toimenpiteiden ja prioriteettien perusteella, joten näiden saantojen määrää on tässä vaiheessa vaikea arvioida.

Valtiovarainministeriö katsoo, että julkisen talouden tilanne huomioiden EU-rahoitusta on kyettävä käyttämään Suomessa tehokkaasti täydentämään kansallista budjettirahoitusta. Samalla EU-varojen hallintojärjestelmän yksinkertaistamisen on oltava mahdollista myös jäsenvaltion tasolla.

Valtiovarainministeriö korostaa, että rahoituskehysneuvottelut ovat kesken eikä neuvotteluissa ole rahoituksesta vielä varsinaisesti keskusteltu. Valtiovarainministeriö toteaa lisäksi, että valtioneuvosto on kirjelmässään U48/2025 vp todennut, että Suomi vastustaa esitettyjä, yhteisvelkaan perustuvia uusia lainarahoitteisia investointivälineitä, eli kriisivälinettä ja Catalyst Europe – välinettä.

Valtiovarainministeriö yhtyy edellä esitettyjä seikkoja korostaen U-kirjelmässä esitettyihin valtioneuvoston kantoihin.

(vt.) yksikön päällikkö, budjettineuvos Vesa Kulmala